

DOI [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-20\(49\)-150-162](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-20(49)-150-162)
УДК 377.3: 687 (09)

Попова Тетяна Іванівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри харчових технологій, легкої промисловості і дизайну Української інженерно-педагогічної академії. Харків, Україна.

 <https://orcid.org/0000-0001-5952-0682>
tpopovauipa@gmail.com

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНІКИ РИСУНКА «СКЕТЧИНГ» З МЕТОЮ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ

Анотація. У статті висвітлюються складові творчих здібностей (кмітливність, працездатність, емоційна сприйнятливність, зосередженість, захопленість ідеєю, відповідальність під час виконання творчого завдання, критичного ставлення до себе, до своєї праці, прагнення до творчих досягнень) та риси творчого мислення (синергетичність, системність, незалежність мислення, наявність певного світогляду у особистості, креативність, інтелектуальна активність). Виявлено, що творче мислення неможливе без творчої діяльності, критеріями якої є нестандартність, оригінальність, продуктивність, здатність до визначення нових ідей, підвищену активність. Визначено педагогічні умови розвитку творчих умінь учнів у процесі навчання (формування у учнів мотивації на творчу діяльність шляхом створення відповідного емоційного забарвлення; забезпечення співпраці та співтворчості з учнями). Встановлено, що нетрадиційні техніки малювання, до яких віднесено техніку «скетчинг», є важливою і необхідною умовою розвитку творчих здібностей у учнів, оскільки сприяє розвитку уяви, самостійності, ініціативи, вираження індивідуальності. Для створення нарису в техніці скетчинга можуть бути використані різні матеріали (пробки від пластикових пляшок, від тубиків крему, зубної пасти; листя дерев, квітів, трави; овочеві штампи й печатки; пористі губки) та інструменти (фломастери, маркери, олівці, акварелі, вугілля, кулькові ручки, лінери тощо). З'ясовано різні види скетчингу (скетч олівцем, маркером і трисадійна техніка скетчингу: олівець, акварельні заливки, обробка лінером) і жанри (travel-скетчинг, промисловий скетчинг, скетч-портрет, інтер'єрний скетчинг, флористичний скетчинг, архітектурний скетчинг, fashion-ілюстрація) скетчингу. У статті представлено авторську методику розвитку творчих здібностей учнів

віком 10–12 років у освітньому процесі у ході функціонування гуртка «Скетчинг для початківців».

Ключові слова: учні; творчі здібності; скетчинг; рисунок; техніка; методика розвитку; освітній процес; гурток.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. На даний час особливо затребувані творчі люди, які нестандартно мислять, і креативні особистості, здатні бачити великі можливості для самореалізації. До того ж, завдання розвитку творчої особистості у процесі навчання та виховання є одним із соціально значущих завдань сучасного розвитку українського суспільства.

В. Сухомлинський стверджував, що чим більше майстерності в дитячій руці, тим більш розвинена і розумніша дитина [14]. Так, в дитячому та середньому віці дуже важливими є заняття образотворчої діяльності, які служать поліпшенню художньої освіти і творчого виховання учнів. Необхідно навчити дітей бачити прекрасне, розуміти й цінити твори мистецтва, красу і багатство рідної природи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання формування професійно-творчих умінь як свідчить проведене дослідження є актуальною науково-педагогічною проблемою, яка розглядалась у науковій літературі авторами С. Коновець, В. Маляко, І. Мурсамітова, І. Калошиною та ін.

Техніка малювання «скетчиг», як засіб формування творчих здібностей було розглянуто у працях М. Кистлера, Б. Барбера. Однак розвиток творчих здібностей учнів у освітньому процесі закладів освіти на основі застосування техніки рисунка «скетчинг» не виступав предметом спеціального вивчення.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті полягає у висвітленні основних творчих здібностей учнів, які можливо розвинути в освітньому процесі у ході функціонування гуртка «Скетчинг для початківців».

Відповідно до зазначеної мети у статті поставлено такі **завдання**: проаналізувати сутність творчих здібностей, особливості застосування нетрадиційних технік рисунка «скетчинг» на заняттях образотворчої діяльності, а також розробити методику розвитку творчих здібностей учнів у процесі функціонування гуртка «Скетчинг для початківців».

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ / THE THEORETICAL BACKGROUNDS

У ході дослідження було проаналізовано:

- висновки, рекомендації педагогів і діячів освіти щодо визначення мети, завдань, призначення і змісту творчих здібностей учнів (М. Гнатко, В. Маляко, А. Морозов, С. Сисоєва, І. Калошина та ін.);
- ідеї і положення видатних вітчизняних і зарубіжних педагогів і психологів щодо розвитку творчих здібностей та умінь учнів, зокрема на основі застосування техніки рисунка «скетчинг» (Б. Барбер, М. Кистлер, М. Роуди);
- положення, концепції учених, щодо функціонування різних форм організації освітнього процесу, зокрема гуртків у закладах освіти (О. Вишневський, Н. Медведєва, С. Коновець, О. Коваленко та ін.)

Отже, застосування нетрадиційних технік рисунка «скетчинг» в закладах освіти, зокрема у процесі функціонування гуртка суттєво впливає на розвиток творчих здібностей учнів.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

Для вирішення поставленої мети використано теоретичні методи наукового дослідження: теоретичні – опрацювання психолого-педагогічної, навчально-методичної літератури методами системного, порівняльного аналізу для узагальнення та систематизації джерел інформації й досліджень науковців із метою визначення основних понять, аспектів із досліджуваної тематики. Емпіричні – порівняння та прогнозування при формулюванні висновків.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESULTS OF THE RESEARCH

Сьогодні дуже важливим для педагога є розвиток творчих здібностей учнів під час освітнього процесу в закладах освіти. Головною метою освітнього процесу є продукування психологічної готовності учнів до творчої праці, вміння довести, що в кожній професії є місце творчості, і що в прикінцевому результаті кожен зможе оволодіти прийомами творчої діяльності [14, с. 144].

Одним із педагогічних завдань сьогодення є впровадження в освітній процес таких методів та прийомів, які допоможуть учням не лише опанувати певні знання, вміння та навички у тій чи іншій сфері діяльності, а й розвивати їх творчі здібності, де важлива роль відводиться заняттям образотворчої діяльності.

У ході вивчення психолого-педагогічної літератури [4], [5], [9], [11],

[13] виокремлено складові творчих здібностей (кмітливість, працездатність, емоційна сприйнятливність, зосередженість, захопленість ідеєю, відповідальність при виконанні творчого завдання, критичне ставлення до себе, до своєї праці, прагнення до творчих досягнень) та риси творчого мислення (синергетичність, системність, незалежність мислення, наявність певного світогляду у особистості, креативність, інтелектуальна активність).

Виявлено, що процес творчості неможливий без творчої діяльності, в результаті чого відбувається досягнення високого рівня реалізації нових оригінальних підходів до вирішення завдань навчального, науково-дослідницького характеру. Основними критеріями творчої діяльності є нестандартність, оригінальність, продуктивність, здатність до визначення нових ідей, підвищена активність тощо.

Аналіз наукових праць вчених О. Вишневського, Н. Медведєвої дозволів виявити наступні педагогічні умови, що сприятимуть розвитку творчих здібностей учнів у освітньому процесі, а саме:

1) створення відповідного емоційного забарвлення через впровадження типових емоціогенних ситуацій, таких як: змагальність, ситуація успіху-невдачі, психорольові ситуації, кольоропсихологічні ситуації, ситуації нового, перехідні емоціогенні ситуації тощо;

2) забезпечення співпраці та співтворчості з учнями (створення атмосфери взаємного довір'я, поваги, взаємної допомоги і доброзичливості, високої взаємної вимогливості, формування спільних цілей й інтересів, взаємна регуляція і контроль, прогнозуванням навчальної діяльності та поведінки учнів в умовах творчої самостійності кожного тощо) [3], [10].

Визначимо, що саме в зображувальній діяльності, спрямованій на виявлення особливостей художньо-творчих проявів дітей, відбувається розвиток творчих проявів та емоційно-позитивного їх ставлення до образотворчого мистецтва, оточуючого середовища.

Відомо, що саме малювання незвичайними, оригінальними техніками дозволяє учням відчувати незабутні позитивні емоції і отримати цікавий результат, який зазвичай не залежить від умінь і здібностей.

М. Кистлер акцентував увагу на тому, що нетрадиційна техніка зображення сприяє розвитку в учнів: дрібної моторики рук і тактильного сприйняття; просторового орієнтування на аркуші паперу, окоміру і зорового сприйняття; уваги й посидючості; образотворчих навичок і вмінь, спостережливості, естетичного сприйняття, емоційної чуйності [6].

Нетрадиційні техніки малювання (відбиток, монотипія, кляксографія,

ниткографія, шаблонграфія, штампування, граттаж, тичкове малювання, набризк, малювання долоньками, свічкою, мильними бульбашками та ін.) штовхають учнів до розвитку уяви, креативності, прояву самостійності, ініціативи, вираження індивідуальності. Малювання з використанням нетрадиційних методів зображення не стомлює дітей, у них зберігається висока активність, працездатність протягом усього часу, відведеного на виконання завдання.

Отже, нетрадиційні техніки малювання, є важливою і необхідною умовою розвитку творчих здібностей в учнів, оскільки сприяють розвитку уяви, самостійності, ініціативи, вираження індивідуальності.

До цікавого нетрадиційного способу малювання можна віднести методику правопівкульового малювання, яку розробила викладач мистецтва, доктор наук Б. Едвардс. Суть методу полягає в тому, що під час творчого процесу малювання відключається ліва півкуля, яка відповідає за логічне мислення, в результаті стається активізація правої півкулі, що сприяє розвитку образного, творчого мисленню [1], [2].

Вищезгадана методика лежить в основі техніки рисунка «скетчинг», яка передбачає малювання нарисів за короткий проміжок часу і базується на висвітленні законів перспективи, пропорцій, сприяє формуванню вміння надавати предметам об'єм, здатності бачити і відтворити гарні моменти з індивідуальної точки зору.

Для виконання техніки «скетчинг» можуть бути застосовані найрізноманітніші матеріали (пробки від пластикових пляшок, від тюбиків крему, зубної пасти; листя дерев, квітів, трави; овочеві штампи й печатки; пористі губки) та інструменти (фломастери, маркери, олівці, акварелі, вугілля, кулькові ручки, лінери тощо). Крім того, для малювання можна використовувати як спеціальні полотна, так і звичайний зошит в клітинку або блокнот (скетчбук).

Сьогодні використовують різні види скетчингу (скетч олівцем або маркером, а також тристадійна техніка скетчингу: олівець, акварельні заливки, обробка лінером) і встановлено основні його жанри (travel-скетчинг, промисловий скетчинг, скетч-портрет, інтер'єрний скетчинг, флористичний скетчинг, архітектурний скетчинг, fashion-ілюстрація).

З'ясовано, що учні технікою скетчинг починають малювати, використовуючи індуктивний метод (від простого до складного), використовуючи наступні етапи:

1. На першому етапі малюють прості фігури: сфери, прямокутники, куби паралельно стежачи за якістю ліній.

2. На другому етапі малюють те, що знаходиться поруч, наприклад, книгу, навушники, геймпад, обідній стіл, яблуко, батон хліба.

3. На третьому етапі малюють більш складні предмети у сукупності з навколишніми предметами, наприклад, те, що можна побачити у вікно (сірий день, калюжі та сміття, розкидане навколо урни). При цьому дуже важливим є передача власного настрою і пануючої атмосфери.

4. Четвертий етап передбачає малювання живих істот – домашніх та інших тварин, друзів, рідних та близьких. У даному випадку для малювання також можна використати фотографії або листівки [2], [15].

Аналіз науково-педагогічної літератури [7], [8], [11], [13] показує, що в закладах освіти для вирішення проблеми становлення і розвитку додаткової освіти використовується різні позаурочні форми організації занять, зокрема гуртки. Їх головне завдання – розвинути в учнів творчі здібності, нестандартне мислення, активізувати процес їх пізнавальної діяльності через залучення до нетрадиційного вивчення навчального матеріалу, самостійної роботи, направленої на задоволення запитів учнів.

У результаті дослідження розроблено авторську методику розвитку творчих здібностей учнів віком 10–12 років у процесі функціонування гуртка «Скетчинг для початківців» на базі Харківської спеціалізованої школи I–III ступенів N 114, в рамках якої розроблено авторську програму гуртка та зміст навчально-тематичного плану, серед яких виділено два розділи (розділ 1: технічні прийоми в освоєнні скетчинга; розділ 2: Різновиди скетчу та скетч-ілюстрація) (див. табл.). Тривалість роботи гуртка складає навчальний рік, загальний обсяг навчальних годин 152 години. Передбачено його відвідування два рази на тиждень, тривалість занять по 2 академічні години з перервою на 15 хвилин.

Зазначимо, що учні навчаються створювати свої малюнки, не маючи попередньо базових навичок і спеціальних талантів. На заняттях вони знайомляться з основними техніками і прийомами як традиційного малюнку, так і з графічними та живописними техніками, можуть реалізувати свої художні здібності за допомогою нестандартних підручних засобів, прийомів арт-терапії тощо.

Таблиця

Навчально-тематичний план гуртка «Скетчинг для початківців»

Тематика навчальних занять	Кількість годин			
	Теоретичні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5
Вступне заняття	1			1

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
Розділ 1. Технічні прийоми в освоєнні скетчинга				
Основні види скетчингу	1			1
Матеріали для скетчингу та основні поняття	1	2		3
Графічні матеріали, розтяжка кольору	2	6	1	9
Акварель. Малювання від плями. Основні техніки	2	6	2	10
Основні поняття кольорознавства	1	6		7
Швидкі замальовки з натури	2	4	1	7
Основи зображення базових фактур та текстур	2	6	2	10
Розділ 2. Різновиди скетчу та скетчілюстрація				
Скетч побутових предметів	1	4	2	7
Творче завдання «Листівка»	1	2	2	5
Скетч по референсу. Фудскетч	2	2	2	6
Оформлення кулінарної книги	2	2	2	6
Ботанічний скетчинг	2	2	2	6
Оформлення композиції з гербарієм	2	4	2	8
Інтер'єрний скетчинг	2	2	2	6
Анімалістичний скетчинг	2	2	2	6
Прийоми малювання портрету. Знайомство з анатомією	2	4	2	8
Фігура людини	2	4		6
Портрет людини	2	4		6
Творче завдання «Фешен-ілюстрація»	1	4	1	6
Ландшафтний скетчинг	1	4	2	7
Промисловий скетчинг	1	4	2	7
Тревел-ілюстрація	1	6	2	9
Оформлення скетчбука	1	2	1	4
Ітогове заняття	1			1
Разом	38	82	32	152

При формуванні орієнтовної основи діяльності в учнів, викладачу необхідне пояснення нового матеріалу проводити стисло, але в доступній формі. Необхідно враховувати також, що в гуртку основна діяльність учнів – практична, направлена на формування практичних умінь і навиків по виконанню малюнків. Проте, хоча знання повинні носити в основному практичний характер, але на розгляд теоретичних питань виділяється в середньому 40% навчального часу. В ході інструктажу на заняттях необхідно застосовувати різні варіанти поєднань словесних методів з демонстрацією наочних зразків.

Дуже багато залежить від першого завдання, яке викладач запропонує учням. Воно має бути зрозумілим, доступним, цікавим. Бажано, щоб перше завдання було невеликим за об'ємом і його можливо було б виконати за одне чи два заняття. При поясненні першого завдання викладач має акцентувати увагу учнів не тільки на кінцевому результаті

роботи. Не менш важливо зрозуміло і чітко висвітлити всі етапи роботи, а також цілі і завдання, які стоять перед учнями в процесі виконання перших малюнків технікою «скетчинг».

У ході виконання учнями практичних завдань викладач має робити акцент на досягнутому, поступово вводючи нові завдання. Важливо під час занять зробити перегляд малюнків, які були виконані, звернути увагу на позитивні аспекти в роботі учнів. Це посилює їх емоційний настрій, та стимулюватиме подальшу роботу. Позитивним буде те, якщо учні зможуть брати участь в обговоренні результатів роботи, що привчає їх до самоконтролю. На завершальному етапі роботи гуртка рекомендується впровадити виконання підсумкової роботи, а також організувати виставку. Уміла організація і проведення виставки творчих робіт учнів може стати однією з ефективних форм морального заохочення, стимулювання творчої діяльності учнів. Крім того, доцільно провести конкурс на кращий малюнок технікою «скетчинг», виділити і відзначити роботи учнів, які найбільш вдалися. Результати роботи учнів, які були виконані технікою фешин-скетчинг на заняттях гуртка «Скетчинг для початківців» представлено на див. рис. Дані роботи показують реалізацію творчих здібностей учнів, що виражені через малюнок.

Рис. 1 Рисунки учнів, що виконані технікою фешин-скетчинг на заняттях гуртка «Скетчинг для початківців»

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Теоретичний аналіз наукових досліджень дозволив виокремити складові творчих здібностей та характерні риси творчого мислення. Виявлено, що творче мислення неможлива без творчої діяльності, критеріями якої є нестандартність, оригінальність, продуктивність, здатність до визначення нових ідей, підвищена активність. Визначено педагогічні умови розвитку творчих умінь учнів у процесі навчання (формування у учнів мотивації на творчу діяльність шляхом створення відповідного емоційного забарвлення; забезпечення співпраці та співтворчості з учнями).

Висвітлено, що нетрадиційні техніки малювання, серед яких є техніка «скетчинг» є важливою і необхідною умовою розвитку творчих здібностей у учнів, оскільки сприяє розвитку уяви, самостійності, ініціативи, вираження індивідуальності. Для створення нарису в техніки скетчинга можуть бути використані різні матеріали й інструменти, застосування яких обумовлює існування різних його видів (скетч олівцем, маркером і тристадійна техніка скетчингу: олівець, акварельні заливки, обробка лінером) і жанрів (travel-скетчинг, промисловий скетчинг, скетч-портрет, інтер'єрний скетчинг, флористичний скетчинг, архітектурний скетчинг, fashion-ілюстрація) скетчингу.

У статті представлено авторську методику розвитку творчих здібностей учнів віком 10–12 років у виховному процесі при функціонуванні гуртка «Скетчинг для початківців».

Перспективи подальших досліджень. Представлені результати досліджень є початковою ланкою для розробки авторських методик з організації навчальних занять з інших нетрадиційних технік малювання, наприклад, ниткографії, шаблонографії, які також сприятимуть розвитку творчих здібностей учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Б. Барбер, *Рисуем карандашом: экспресс-курс*. Москва, Россия: Изд-во «Э», 2017.
- [2] Б. Едвардс, *Открой в себе художника*. Penguin Putnam, 2012.
- [3] О. Вишневський, *Теоретичні основи сучасної української педагогіки*. Дрогобич, Україна: Коло, 2006.
- [4] М. М. Гнатко, *Психологічні передумови роботи з обдарованими дітьми*.

Луцьк, Україна, 1996.

- [5] І. П. Калошина, *Психологія творчої діяльності*. Москва, Росія: Юнити-Дана, 2003.
- [6] М. Кистлер, *Вы сможете рисовать через 30 дней: пошаговая система, проверенная практикой*. Москва, Росія: Манн, Иванов и Фербер, 2016.
- [7] С. В. Коновець, «Вплив образотворчого мистецтва на самоствердження зростаючої особистості», *Вісник Закарпатської академії мистецтв*, вип. 8, с. 63–66, 2017.
- [8] Е. Э. Коваленко, *Методика профессионального обучения*. Харків, Україна: Штрих, 2003.
- [9] В. О. Маляко, «Стратегії рішення нових задач у процесі творчої діяльності», *Обдарована дитина*, № 4, с. 22–43, 2002.
- [10] Н. Медведєва, «Виявлення творчого потенціалу. Стратегії реалізації задуму», *Психолог*, № 40, с. 12–15, 2006.
- [11] І. А. Мурсамітова, О. В. Матліна, «Розвиток творчого потенціалу особистості засобами мистецтва як умова її професійної спрямованості», на *IV Международ. науч.-практ. конф. Образовательный процесс: взгляд изнутри*. Дніпро, 2010. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/okqs1X> Дата звернення: Квіт. 17, 2022.
- [12] М. Роуди, *Визуальные заметки: иллюстрированное руководство по скетчноутингу*. Москва, Росія: Манн, Иванов и Фербер, 2016.
- [13] С. О. Сисоєва, *Основи педагогічної творчості*. Київ, Україна: Міленіум, 2006.
- [14] В. О. Сухомлинський, *Вибрані твори*: в 5 т. Київ, Україна: Рад. школа, 1976, 654 с.
- [15] *Скетчинг для начинающих*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://is.gd/JCDHKc> Дата звернення: Квіт. 17, 2022.

APPLICATION OF SKETCHING DRAWING TECHNIQUES FOR THE PURPOSE OF DEVELOPING STUDENTS 'CREATIVE ABILITIES

Tetyana Popova,

candidate of pedagogical sciences associate, professor of
department of food technologies, light industry and design
Ukrainian engineer-pedagogical academy.
Kharkiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0000-0001-5952-0682>
tpopovauipa@gmail.com

Abstract. The article highlights the components of creative abilities (intelligence, efficiency, emotional receptivity, concentration, enthusiasm for ideas, responsibility in performing creative tasks, critical attitude to yourself, your work, desire for creative achievements) and features of creative thinking (synergetic, systematic, independent thinking), the presence of a certain worldview in the individual, creativity, intellectual activity). It was found that creative thinking is impossible without creative activity, the criteria of which are non-standard, originality, productivity, ability to identify new ideas, increased activity. The pedagogical conditions for the development of students' creative skills in the learning process are determined (formation of students' motivation for creative activity by creating the appropriate emotional color; ensuring cooperation and co-creation with students). It is established that non-traditional drawing techniques, which include the technique of "sketching", is an important and necessary condition for the development of creative abilities in students, as it promotes the development of imagination, independence, initiative, expression of individuality. Various materials can be used in sketching techniques to create an essay (corks from plastic bottles, from tubes of cream, toothpaste; leaves of trees, flowers, herbs; vegetable stamps and seals; porous sponges) and tools (markers, markers, pencils, watercolors, coal, ballpoint pens, liners, etc.). Different types of sketching (pencil sketch, marker and three-stage sketching technique: pencil, watercolor fillings, liner finishing) and genres (travel sketching, industrial sketching, sketch portrait, interior sketching, floral sketching, architectural-illustration) of sketching. The article presents the author's method of developing the creative abilities of students aged 10–12 years in the educational process in the process of functioning of the circle "Sketching for beginners".

Keywords: students; creativity; sketching; drawing; technique; methods of development; educational process; circle.

ПРИМЕНЕНИЕ ТЕХНИКИ РИСУНКА «СКЕТЧИНГ» С ЦЕЛЮ РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ УЧАЩИХСЯ

Попова Татьяна Ивановна,

кандидат педагогических наук, доцент кафедры пищевых технологий,
легкой промышленности и дизайна
Украинской инженерно-педагогической академии.
Харьков, Украина.

 <https://orcid.org/0000-0001-5952-0682>
tpopovaiipa@gmail.com

Аннотация. В статье освещаются составляющие творческих способностей (сообразительность, работоспособность, эмоциональная восприимчивость, сосредоточенность, увлеченность идеей, ответственность при выполнении творческого задания, критического отношения к себе, к своему труду, стремление к творческим достижениям) и черты творческого мышления (синергетичность, системность, независимость мышление, наличие определенного мировоззрения у личности, креативность, интеллектуальная активность). Выявлено, что творческое мышление невозможно без творческой деятельности, критериями которой являются нестандартность, оригинальность, производительность, способность к определению новых идей, повышенная активность. Определены педагогические условия развития творческих умений учащихся в процессе обучения (формирование у учащихся мотивации на творческую деятельность путем создания соответствующего эмоционального окраса; обеспечения сотрудничества и сотворчества с учащимися). Установлено, что нетрадиционные техники рисования, к которым отнесена техника «скетчинг», является важным и необходимым условием развития творческих способностей у учащихся, поскольку способствует развитию воображения, самостоятельности, инициативы, выражения индивидуальности. Для создания очерка в технике скетчинга могут быть использованы различные материалы (пробки от пластиковых бутылок, от тюбиков крема, зубной пасты; листья деревьев, цветов, травы; овощные штампы и печати; пористые губки) и инструменты (фломастеры, маркеры, карандаши, акварели, уголь, шариковые ручки, линеры и т.д.). Выяснены различные виды скетчинга (скетч карандашом, маркером и трехстадийная техника скетчинга: карандаш, акварельные заливки, обработка линером) и жанры (travel-скетчинг, промышленный скетчинг, скетч-портрет, интерьерный скетчинг, флористический скетчинг-иллюстрация) скетчинга. В статье представлена авторская методика развития творческих способностей учащихся 10–12 лет в учебно-воспитательном процессе в процессе функционирования кружка «Скетчинг для начинающих».

Ключевые слова: учащиеся; творческие способности; скетчинг; рисунок; техника; методика развития; образовательный процесс; кружок.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] B. Barber, Risuem karandashom: ekspress-kurs. Moskva, Rossiya: Izd-vo «E», 2017.
- [2] B. Edvards, Otkroj v sebe hudozhnika. Penguin Putnam, 2012.
- [3] O. Vyshnevskiy, Teoretychni osnovy suchasnoi ukrainskoi pedahohiky. Drohobych, Ukraina: Kolo, 2006.
- [4] M. M. Hnatko, Psykholohichni peredumovy roboty z obdarovanymy ditmy. Lutsk, Ukraina, 1996.
- [5] I. P. Kaloshyna, Psykholohiia tvorchoi diialnosti. Moskva, Rossiya: YUniti-Dana, 2003.
- [6] M. Kistler, Vy smozhete risovat' cherez 30 dnei: poshagovaya sistema, proverennaya praktikoj. Moskva, Rossiya: Mann, Ivanov i Ferber, 2016.
- [7] S. V. Konovets, «Vplyv obrazotvorchoho mystetstva na samostverdzhennia zrostaiuchoi osobystosti», Visnyk Zakarpatskoi akademii mystetstv, vyp. 8, s. 63–66, 2017.
- [8] E. E. Kovalenko, Metodika professional'nogo obucheniya. Kharkiv, Ukraina: Shtrykh, 2003.
- [9] V. O. Maliako, «Stratehii rishennia novykh zadach u protsesi tvorchoi diialnosti», Obdarovana dytyna, № 4, s. 22–43, 2002.
- [10] N. Medvedieva, «Vyivlennia tvorchoho potentsialu. Stratehii realizatsii zadumu», Psykholoh, № 40, s. 12–15, 2006.
- [11] I. A. Mursamitova, O. V. Matlina, «Rozvytok tvorchoho potentsialu osobystosti zasobamy mystetstva yak umova yii profesiinoi spriamovanosti», na IV Mezhdunarod. nauch.-prakt. konf. Obrazovatelny protsess: vzghliad yznutry. Dnipro, 2010. [Elektronnyy resurs]. Dostupno: <https://is.gd/okqs1X> Data zvernennia: Kvit. 17, 2022.
- [12] M. Roudi, Vizual'nye zametki: illyustrirovannoe rukovodstvo po sketchnoutuingu. Moskva, Rossiya: Mann, Ivanov i Ferber, 2016.
- [13] S. O. Sysoieva, Osnovy pedahohichnoi tvorchosti. Kyiv, Ukraina: Milenium, 2006.
- [14] V. O. Sukhomlynskyi, Vybrani tvory: v 5 t. Kyiv, Ukraina: Rad. shkola, 1976, 654 s.
- [15] Sketching dlya nachinayushchih. [Elektronnyy resurs]. Dostupno: <https://is.gd/JCDHKc> Data zvernennia: Kvit. 17, 2022.

*Стаття надійшла до редакції
16 квітня 2022 року*